

ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ. ΑΡΧΙΜ. ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΤΙΚΗΝ
ΣΥΝΑΞΙΝ ΤΗΣ
Ι.Μ. ΙΕΡΙΣΣΟΥ Τῆ 4^η ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2021
ΜΕ ΘΕΜΑ:

Ὁ Ἱερεὺς ὡς πνευματικός

Ἀποκαμωμένος ἀπὸ τὴν πορεία τῆς ζωῆς τοῦ ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἀναρωτιέται καὶ προβληματίζεται γιὰ τὸ νόημα καὶ τὸ σκοπὸ τῆς.

Τὸ θέμα αὐτὸ σίγουρα βασανίζει πολλοὺς καὶ μάλιστα νέους ἄνθρώπους γιατί καθὼς εἶναι ἀδοκίμαστοι καὶ ἄπειροι, συνήθως ἐπιλέγουν μονοπάτια εὐκόλα, πού ἰδιαίτερα στὴ νεαρὴ ἡλικία παρουσιάζονται δελεαστικά καὶ φωτεινά.

Ἐνῶ τὸ κίνητρο τῶν περισσοτέρων εἶναι γνήσιο καὶ αὐθεντικό, ἀτυχῶς κατὰ τὴν πορεία τῆς ζωῆς συμβαίνει νὰ χάνεται τὸ ζητούμενον. Καὶ οἱ κόποι πού καταβάλλονται νὰ μὴν ὀδηγοῦν στὸ ἀναμενόμενο ἀποτέλεσμα. Ἀντιθέτως ἡ ἀπογοήτευσις πού δημιουργεῖ ἢ ζωὴ χωρὶς νόημα, κατακυριεύει καὶ βυθίζει στὸ χάος τὴν ψυχὴ. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος φτάσει στοὺς ἀδιέξοδους δρόμους σταματᾷ γεμᾶτος ἀπορία, καθὼς τὰ ἀδιέξοδα πού ὀρθώνονται μπροστὰ του, τὸ καλοῦν νὰ ἀναμετρηθεῖ μαζί τους ζητώντας νὰ βρεῖ τὸ αἶτιο τοῦ κακοῦ. Ἡ ἀνελέγη καὶ σκληρὴ καθημερινότητα τὸν ὀδηγεῖ ἐπιμόνως στοὺς χώρους τῆς ἐρευνῶντας μὲ ἀγωνία. Στὸ τέλος καταλήγει στὸ συμπέρασμα πὼς ἡ αἰτία τῆς ἀποτυχίας καὶ τῆς ἀνειρήνευτης ζωῆς του εἶναι, ὅτι δέν μπορεῖ στοὺς χώρους πού ψάχνει νὰ βρεῖ αὐτὸ πού λείπει. Καὶ πὼς ἡ ζωὴ ἀπὸ τὴν ἴδια τῆς τῆ φύση εἶναι ἀνοημάτιστη καὶ λειψή. Αὐτὸ εἶναι βέβαια ἀλήθεια, ἀλλὰ τὸ πρόβλημα ὅμως εἶναι ὅτι κάθε φορά πού ψάχνει γιὰ ὁμορφιά καὶ νόημα νομίζει ὅτι τοῦ χρειάζεται κάτι διαφορετικό. Νομίζει πὼς σήμερα στερεῖται τὸ «α» καὶ αὔριο τὸ «β». Ἡ αἴσθησις εἶναι ὅτι ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ πολλὰ καὶ πάμπολλα. Μὲ αὐτόν τὸν τρόπο δημιουργεῖται Ὁ κατακόρον ἐπικρατῶν μύθος, πού τὸν ἐπιγράφει μὲ τὴ λέξη «ἀνάγκες».

Τὸ σύγχρονο εἶδωλο πού καταλατρεύεται στὴν ἐποχὴ μας εἶναι «οἱ λεγόμενες ἀνάγκες τῆς ζωῆς». Αὐτός ὁ ἀπορροφητήρας τῆς χαρᾶς λειτουργεῖ ἀσταμάτητα, διότι πραγματικά αὐτὴ εἶναι ἡ ἀνοιχτὴ χοάνη τοῦ ἀδηφάγου καὶ ἀνικανοποιήτου «ἐγώ», πού δέν πρόκειται ποτέ νὰ γνωρίσει ἀνάπαυση ἐὰν δέν ταπεινωθεῖ.

Έτσι αρχίζει ο άνθρωπος τό τρέξιμο για νά προλάβει, πότε πρὸς τή μία καί πότε πρὸς τήν ἄλλη κατεύθυνση χωρίς νά ξέρει τί, καί βασανίζεται χωρίς τελειωμό. Ψάχνει, ψάχνει ἐναγώνια τί εἶναι ἐκεῖνο πού θά τόν βγάλει ἀπό τόν λαβύρινθο τοῦ προβληματισμοῦ καί ἀπό τήν δουλεία τῶν ἀναγκῶν. Καί δυστυχῶς τίς περισσότερες φορές δέν βρίσκει ἄκρη διότι ὁ σημερινός ὁδοιπόρος τῆς ζωῆς βρίσκεται βαθιά καί μακριά νυχτωμένος. Ζεῖ «εἰς χῶραν μακράν» φυγᾶς ἀπό τό «σπίτι τοῦ πατέρα», ὅπως ὁ ἄσωτος υἱός τῆς παραβολῆς. (Λουκ.15,13).

Ὁ παιδεμός λοιπόν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου δέν εἶναι ἄλλος ἀπό τό ὅτι ἔχει λησμονήσει ὁ λάτρης τῶν ἀναγκῶν τό «Ἔνα». Ὁ ἐφευρέτης τῆς «εὐκόλης ζωῆς» ἔχει παραβλέψει τό μοναδικό καί ἀπαραίτητο, «οὐτινος ἔστι χρεία» (Λουκ. 10,42), διότι ὁ σύγχρονος ἀνθρώπος δέν στερεῖται πολλά ὅπως νομίζει. Αὐτό πού τοῦ λείπει μόνον εἶναι ὁ Θεός. Τό «αὐτοαγαθό» εἶναι ἐκεῖνο πού ὁ σύγχρονος φυγᾶς στερεῖται. Μία καί μοναδική εἶναι ἡ ἀνάγκη του· ἡ πίστη καί ἡ «ἐν Χριστῷ κοινωνία του μέ τόν ζῶντα Θεό».

Ἡ ματαιότητα τῆς γεύσεως αὐτῆς πολλές φορές λειτουργεῖ ὡς ἀναζήτηση ἐπιστροφῆς στό σπίτι τοῦ πατέρα. Γίνεται ἡ κινητήριος δύναμη τῆς ἀναζητήσεως τοῦ τρόπου τῆς παλινοστήσεως πρὸς «τήν οἰκείαν δόξαν» τῆς ἐπανακτήσεως, διά τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ὑπάρξεως, τῆς ἐνδοχώρας. Αὐτή ἀκριβῶς μπορεῖ νά ἀποτελέσει καί τό σημεῖο ἐκκίνησης πρὸς τήν νέα ζωή. Εἶναι ἡ μόνη πού μπορεῖ νά προκαλέσει σεισμό στόν «ἔσω ἄνθρωπο», καί νά τόν ὀδηγήσει στήν ἐπανάκτηση τῶν κλείθρων τοῦ ἄδη τῆς ψυχῆς.

Ἡ γιά ριζική ἀλλαγὴ ἀπόφαση τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ λογισμοῦ καί τοῦ ἤθους του, αὐτό τό «ἀναστάς πορεύσομαι πρὸς τόν πατέρα», αὐτή ἡ «πρὸς ἀνατολάς» στροφή, μπορεῖ νά λειτουργήσει γιά τήν ψυχὴ θεραπευτικά.

Γίνεται ἀσφαλῶς ἡ πρώτη ἀνάσταση.

Ὁ βαθμός στήν πρόοδο τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἐξαρτάται ἀποκλειστικά καί μόνο ἀπό τό πόσο ὑποτάσσουμε τήν προσωπική θέληση στό θεῖο θέλημα. Ὁ ἄνθρωπος πού γιά τό ἅγιον θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀπαρνεῖται τήν ἐμπαθή θέλησή του φτάνει στά μέτρα τῆς τελειότητος. Γίνεται συγγενής τοῦ Κυρίου. Στό κατά Μάρκον Εὐαγγέλιον (3,35) λέγει ὁ Κύριος «ὅς γάρ ἂν ποιῆσῃ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καί ἀδελφή μου καί μήτηρ ἐστίν». Ὁ ἄνθρωπος αὐτός γίνεται κατοικητήριο τῆς Ἁγίας Τριάδος: «Ἐάν τίς ἀγαπᾷ με, τόν λόγον μου τηρήσῃ καί ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν καί πρὸς αὐτόν ἐλευσώμεθα καί μονήν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν» (Ἰωάν.14,23). Παράδειγμα ὑποταγῆς στό θέλημα τοῦ Οὐρανίου

Πατρός υπῆρξε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός: «Οὐ ζητῶ τό θέλημα τό ἐμόν, ἀλλά τό θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός». (Ἰωαν.5,30). Μᾶς εἶπε δέ ξεκάθαρα ὅτι ὀφείλουμε νά τόν μιμηθοῦμε: «Υπόδειγμα δέδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα καί ὑμεῖς ποιῆτε». (Ἰωάν.13,15). Ἐξαρτάται δε ἡ σωτηρία μας ἀπ' αὐτό καί μόνο: «Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τήν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τό θέλημα τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς (Ματθ.7,21). Ἐπίσης στήν Κυριακή Προσευχή παρακαλοῦμε: «γεννηθήτω τό θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καί ἐπί τῆς γῆς», γιατί «εἰς τό μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίας ἀλλά θελήματι Θεοῦ τόν ἐπίλοιπον ἐν σαρκί βῶσαι χρόνον (Α' Πέτρου, 4,2). «Καί τούτο διότι «ὁ κόσμος παράγεται καί ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δέ ποιῶν τό θέλημα Αὐτοῦ μένει εἰς τόν αἰῶνα» (Α' Ἰωαν. 2,17).

Συνοψίζοντας τά ὡς ἄνω, ἔρχομαι εἰς τήν σημερινή πραγματικότητα.

Μετάνοια λοιπόν σημαίνει ταπείνωσις, συναίσθησις ὅτι «γῆ εἰμί καί σποδός» (Γεν. ΙΗ',27), ὅτι «σκώληξ εἰμί καί οὐκ ἄνθρωπος (Ψαλμ. ΚΑ',6) καί ὅτι «ἐκτρωμα εἰμι (Α Κορινθ. ΙΕ,9). Ὅμως ὡς καί πιό πάνω ἀναφέραμε εἰς ἐποχὴν ἐγωϊστικὴν ποιός ἔχει διάθεσιν γιά μετάνοιαν; Ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία ἀρνεῖται πᾶσαν ἐνοχὴν. Ἀρνεῖται ὡσαύτως τήν αὐθεντίαν τῆς Ἐκκλησίας καί τήν ὑπαρξιν πνευματικῶν. Καί οἱ περισσότετοι ἀπ' ὅσους σύρουν τά πόδια τους γιά νά ἐξομολογηθοῦν τό κάνουν ἀπό φθηνό συμφέρον. Ἀς τά ἔχομε καλά καί μέ τό Θεό.

Οἱ πνευματικοὶ ἀγωνίζονται νά πείσουν τούς ἐξομολογουμένους ὅτι οἱ πνευματικές καί σαρκικές ἀμαρτίες βαραίνουν μέ βάρος πολυτάλαντον τόν ἄνθρωπον. Καί ἀπαντοῦν: «Γιατί κακό εἶναι;». «Ποιόν βλέπω;», «Δέν σκότωσα κανέναν.» Καί τά ἐξῆς τῆς ἀνοίας ρητά.

Καρδιοστάλακτο δάκρυ μετανόιας σπανίως ῥέει ἐξ ὀφθαλμῶν τῶν σημερινῶν χριστιανῶν. Ὁ εὐρών ἀμοιφθήσεται.

Ἡ ἐξομολόγησις δέν γίνεται βέβαια στίς εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Παναγίας, ὅπως κάποιοι λένε. Αὐτό εἶναι κρυφὴ εἰδωλολατρεία. Οἱ εἰκόνες δέν συγχωροῦν. Τό Πανάγιον Πνεῦμα διά τοῦ πνευματικοῦ καί μόνον συγχωρεῖ. Ἐνδειξις ἐγωϊσμοῦ καί αὐτό: «Ἐγὼ τά λέω στίς εἰκόνες»!

Ἡ σύστασις τοῦ ἱερωτάτου μυστηρίου τῆς ἐξομολογήσεως, ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ διά τήν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐθεσπίσθη ἀπό τόν Κ.Ι.Χ εὐθύς ἀμέσως μετά τήν τριήμερον ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, ὅταν ἐμφανίσθηκε εἰς τούς μαθητάς Του, εἰς τό

ὑπερρῶον τῶν Ἱεροσολύμων καί δίδοντάς τους δύο φορές εἰρήνη τούς εἶπε: «**Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καὶ γὼ πέμπω ὑμᾶς.**» (Ιω. 20:21) καί ἐν συνεχείᾳ ἐνεφύσησε κατὰ πρόσωπον τούς μαθητάς λέγοντάς τους: «**Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον· ἂν τινων ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.**» Μὲ τούς λόγους αὐτούς καί τὴν πρᾶξιν ὁ Χριστός συνέστησε τό μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως.

Διὰ τῶν λόγων «**Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καὶ γὼ πέμπω ὑμᾶς**», ὁ Χριστός προέβη εἰς τὴν χειροτονίαν τῶν μαθητῶν του, ὡς διδασκάλων τῆς Οἰκουμένης καί οἰκονόμους τῶν θειοτάτων μυστηρίων, φανέρωσε δε τό ἀξίωμα τῆς ἀποστολῆς τῶν μαθητῶν του καί τὴν ἀσύγκριτη δόξα τῆς πνευματικῆς ἐξουσίας τὴν ὁποίαν ὁ Ἰδιος τούς ἔδωσε.

Ἀναφερόμενος στὴν ἐξουσία τὴν ὁποίαν ἔδωσε ὁ Χριστός στοὺς μαθητάς του, (τοῦ δεσμεῖν καί λύειν), ἀναφέρει ὁ ἱερός Χρυσόστομος. «Ὅπως ἓνας βασιλεὺς ἀποστέλλει τούς ἄρχοντάς του καί τούς δίνει τὴν ἐξουσία νά βάζουν τούς ἀνθρώπους στό δεσμοτήριον ἢ νά τούς ἀπολύουν, τό ἴδιο ἔκανε καί ὁ Χριστός». Ἀποστέλλοντας τους στό ἔργο τοῦ κηρύγματος τούς περιβάλλει μέ τὴν δύναμιν νά συγχωροῦν ἢ νά μὴν συγχωροῦν τίς ἁμαρτίες. Καί ἄλλοῦ ἀναφέρει διὰ τούς ἱερεῖς: «Ἐνῶ κατοικοῦν καί περιφέρονται ἀκόμη εἰς τὴν γῆν, ἀνέλαβον τὴν διεύθυνσιν οὐρανίων ὑποθέσεων μέ ἐξουσίαν πού δέν ἔδωσεν ὁ Θεός οὔτε εἰς τούς ἀγγέλους, οὔτε εἰς τούς Ἀρχαγγέλους. Δέν εἶπε πραγματικά πρὸς τούς Ἀγγέλους, «ὅσα δῆσητε εἰς τῆς γῆς ἔστω δεδεμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καί ὅσα λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς...». Ὁ δεσμός ὅμως τῶν ἱερέων ἐγγίζει τὴν ἰδίαν τὴν ψυχὴν καί διαβαίνει πρὸς τούς οὐρανοὺς καί ὅσα ἐνεργοῦν κάτω οἱ ἱερεῖς τὰ ἐπικυρώνει ἄνω ὁ Θεός. Ὁ Δεσπότης ἐγγρίνει τὴν ἀπόφασιν τῶν δούλων. Μήπως δέν τούς ἔδωσεν ὀλόκληρον τὴν οὐράνιον ἐξουσίαν; Τούς εἶπεν: «ἂν τινων ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται». (Περὶ Ἱερωσύνης λόγος I.X. Γ'5). Ἐπὶ τό αὐτό ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας γράφει ὅτι οἱ πνευματοφόροι μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ «συγχωροῦν ἢ ἀφήνουν ἀσυγχώρητες τίς ἁμαρτίες τῶν χριστιανῶν, ἐπιτιμώντας ὅσους ἁμαρτάνουν καί συγχωρώντας ὅσους μετανοοῦν».

Ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ ἡ πνευματικὴ ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν τε καί λύειν μεταδόθηκε στοὺς ἐπισκόπους καί δι' αὐτῶν εἰς τούς ἱερεῖς τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἱερεὺς κατὰ τὴν ὥρα τῆς προσωπικῆς του Πεντηκοστῆς (χειροτονίας) λαμβάνει τρεῖς πνευματικὲς ἐξουσίες ἐπόμενος τῶν

τριῶν ἀξιωματῶν τοῦ Χριστοῦ. Τοῦ βασιλικοῦ, τοῦ προφητικοῦ, τοῦ ἀρχιερατικοῦ, ἤτοι τοῦ κηρύσσειν τό εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας, ἱεουργεῖν τόν λόγον τῆς ἀληθείας διά τῆς προσφορᾶς δῶρων καί θυσιῶν πνευματικῶν, ἀνακαινίζειν τόν λαόν διά τῆς τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας, ὡς σαφῶς τοῦτο καταφαίνεται εἰς τήν δευτέραν εὐχὴν τῆς χειροτονίας τοῦ πρεσβυτέρου.

Τό τρίτον ὁμῶς αὐτό χάρισμα δεσμεύεται σιωπηρῶς παραμενόν ἄχρις καιροῦ ἐν δυνάμει, καθότι ἐν τῇ σημερινῇ πράξει τῆς Ἐκκλησίας (ἐξασθενήσαντος τοῦ θεσμοῦ τῶν γερόντων) δέν δίδεται μόνον ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν, πού ὁ καθείς ἱερεὺς μπορεῖ νά δώσει, ἀλλά ἔχει καί τόν συμβουλευτικό, θεραπευτικό χαρακτήρα διά τόν ὅποιον δέν εἶναι ἱκανοί ἅπαντες οἱ ἱερεῖς, ὡς παρακατιόντες θά ἴδωμεν.

Τό μυστήριον τοῦτο τῆς πνευματικῆς πατρότητος τό βλέπομεν σέ ὅλο του τό μεγαλεῖον στόν ἀπόστολον Παῦλον, ὁ ὅποιος εἶναι ὁ πνευματικός πατέρας τῶν χριστιανῶν τῆς Κορίνθου καί ἄλλων πολλῶν πόλεων. Γράφοντας πρός τούς ἐν Κορίνθῳ Χριστιανούς: **«Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶ. ἐάν γάρ μυρίους παιδαγωγούς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γάρ Χριστῷ Ἰησοῦ διά τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα» (Α Κορ. 4,14).** Διά τούς χριστιανούς τῆς Κορίνθου δέν ἦταν ἀπλῶς δάσκαλος καί παιδαγωγός ἐν Χριστῷ, ἀλλά κυρίως Πατέρας διότι τούς εἶχε ἀναγεννήσει πνευματικά. Τούς εἶχε εἰσαγάγει εἰς τήν οἰκογενεῖαν τῶν λελυτρωμένων. Αὐτή ἡ φλεγόμενη ἀπό ἀγάπη ἀποστολική καρδιά του γιά τά πνευματικά του παιδιά καί ἡ πατρική ἐν Χριστῷ ἀγάπη ἀποτελοῦσαν τάς κινητηρίους δυνάμεις τῶν ἀποστολικῶν του φροντίδων.

Καρδιακό μέλημά του ἦταν νά μεταδώσει ὄχι μόνο τό Εὐαγγέλιον, ἀλλά καί αὐτήν τήν ψυχήν του. (Α' Θεσσαλ.2,8). Μέ ἔμπονο ἀγῶνα προσπαθοῦσε νά μορφώσει τόν Χριστόν μέσα τους.(Γαλατ.4,19). Ἀκατάπαυστα νουθετεῖ (ἕναν ἕκαστον) καί (μετά δακρύων) ἐπιδιώκοντας τήν οἰκοδομήν ἐν Χριστῷ καί τήν στερέωσιν τους στήν ἐν Χριστῷ ζωῇ.(Πρ.20,31, Ἐφ.4,12-16).

Ἡ ἀντίληψις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου γιά τή σημασία καί τό περιεχόμενο τῆς πνευματικῆς πατρότητος διαποτίζει ὀλόκληρη τήν ὀρθόδοξη πνευματική παράδοση. Ἕνας ἀπό τούς γνησίους φορεῖς αὐτῆς, ὁ Ἅγιος Συμεων ὁ Νέος Θεολόγος γράφει: «Συνελάβομέν σε διά διδασκαλίας, ὠδυνήσαμεν διά μετανοίας, ἀπετέκομεν δε σέ δι' ὑπομονῆς πολλῆς καί ὠδυνῶν καί πόνων σφοδρῶν καί καθημερινῶν δακρύων».(Ἐπιστ. 31-3).

Ἡ πνευματική γέννησις παραλληρίζεται μέ τή φυσική γέννηση, διό καί κινᾷ τά τρία στάδια: Σύλληψις, κυοφορία, τοκετός.

Ὁ πνευματικός πατέρας ἢ γέροντας εἶναι κατ' οὐσίαν μιᾷ χαρισματική καί προφητική φωνή, πού ἔχει ἀναλάβει διά τῆς ἐπενεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νά ἀνακαινίζει συνεχῶς τόν λαόν τοῦ Θεοῦ. Αὐτό εἶναι ἔκφρασις τῆς Ἐκκλησίας ὡς γεγονότος καί ὄχι ὡς καθιδρύματος.

Ὅπως ἀναφέραμε στήν ἀρχή τό τρίτο χάρισμα τῆς χειροτονίας, ἦτοι «ἀνακαινίζει τόν λαόν διά τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας» δεσμεύεται σιωπηρῶς κατά τήν ἐπικρατούσαν εἰς τά καθ' ἡμᾶς τάξιν διά λόγους καθαρά ὠφέλειας, ἀναγωγῆς εἰς τήν σωτηρίαν. Καί τοῦτο διότι ὁ βαθμός τῆς πνευματικῆς πατρότητος ρίζωσε καί ἀναπτύχθηκε ἀπό τά πρῶτα χρόνια τῆς Ἐκκλησίας στήν ἔρημο, στό χῶρο τοῦ μοναχισμοῦ καί ὅπως καί πολλά ἄλλα στή συνέχεια ἐπεκτάθηκε καί διαπότισε ὀλόκληρη τήν πνευματική ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ λέξις «ἄββᾶς» καί «γέρων» εἶναι οἱ πλέον γνωστές στήν ἑλληνική γραμματεία, «στάρετς» δε στήν γλώσσα τῶν σλάβων καί «ἀμπούνας-παπίας» στήν ἀραβική τῶν ὁμοδόξων ἀδελφῶν μας. Καμία διαχωριστική γραμμή δέν ὑφίσταται μεταξύ τοῦ προφητικοῦ καί τοῦ καθιδρυματικοῦ στοιχείου στή ζωή τῆς ἐκκλησίας τό καθένα ἀναπτύσσεται μέσα ἀπό τό ἄλλο καί συμπλέκεται μαζί του. Ἔτσι ἡ διακονία τῶν γερόντων, χαρισματική καθεαυτή σχετίζεται μέ μία σαφῶς καθορισμένη λειτουργία μέσα στό ἱδρυματικό πλαίσιο τῆς Ἐκκλησίας μέ αὐτή τοῦ πνευματικοῦ-ἐξομολόγου. Τό λειτούργημα τοῦ γέροντα δέν ταυτίζεται μέ αὐτό τοῦ ἐξομολόγου. Ὁ γέροντας ὡς πνευματοφόρος συμβουλεύει καί καθοδηγεῖ σέ πάρα πολλές περιπτώσεις, ἐνῶ δέν χρειάζεται νά εἶναι ἱερεύς, μπορεῖ νά εἶναι μοναχός, σέ ἀντίθεση μέ τόν ἐξομολόγο πού πρέπει πάντοτε νά εἶναι ἱερεύς. Ἄν ὅμως ὁ γέροντας δέν χειροτονεῖται οὔτε τοποθετεῖται μέ τήν ἐνέργεια τῆς ἐπίσημης ἱεραρχίας πῶς φτάνει στό σημεῖο νά λαμβάνει ἕνα τέτοιο λειτούργημα; Μέσα στήν συνεχή ζωή τῆς χριστιανικῆς κοινότητος γίνεται σαφές στόν πιστό λαό τοῦ Θεοῦ, στόν ἀληθινό φύλακα τῆς ἱερᾶς παραδόσεως πῶς αὐτό ἢ ἐκεῖνο τό πρόσωπο ἔχει τή δωρεά τῆς πνευματικῆς πατρότητος ἢ μητρότητος. Κατόπιν μέ ἕναν ἐλεύθερο καί ἀνεπίσημο τρόπο οἱ ἄνθρωποι ἀρχίζουν νά τόν ἢ τήν πλησιάζουν γιά συμβουλές ἢ καθοδήγησι. Παραδείγματα τῶν ἡμερῶν μας εἶναι οἱ ἑκατοντάδες χιλιάδες λαοῦ πού ὑποβάλλοντο σέ κόπους καί σέ ἔξοδα, σέ ταλαιπωρίες καί ξενιτεῖες προκειμένου νά ἐπισκεφθοῦν πνευματοφόρους μοναχούς ἢ μοναχές προκειμένου νά καθοδηγηθοῦν στήν πνευματική ζωή καί

ἀποστελλόμενοι ἀπ' αὐτούς εἰς τούς πνευματικούς πατέρας διά τό μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως, ὅπως π.χ. οἱ ἅγιοι Ἰωσήφ, Ἐφραίμ, Παῖσιος, Πορφύριος, Μακρίνα Πορταριάς, Σοφία Κλεισούρας κλπ.

Συνοψίζοντες τό θέμα τῶν γερόντων θαυμάζουμε τήν διάκρισιν τῆς Ἐκκλησίας, τοῦτο μεν εἰς τήν καθοδήγησιν τῶν χριστιανῶν διά τήν θεραπείαν τῶν παθῶν μέ τό νά ἀναμένει οἱ νέοι ἱερεῖς ν' ἀγωνιστοῦν νά καθαρίσουν τό τριμερές τῆς ψυχῆς (λογιστικόν, θυμικόν καί ἐπιθυμητικόν) οὕτως ὥστε πέραν τῆς ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν νά γίνουν ἔμπειροι θεραπευταί καί ὅταν ἔχουν ἐνωπίον τους τόν ἐξαγορευόμενον νά μήν ἀκοῦνε μόνον τά ἀμαρτήματά του, ἀλλά νά σφιγγομετροῦν συγχρόνως τό βαθμό τῆς συντριβῆς, ἐάν δηλαδή μέ θλίψη, δάκρυα καί πόνο ψυχῆς ὁμολογεῖ τά ἀμαρτήματά του ἢ ἄν ἀπλῶς καί ἀνωδύνως τά ἀπαριθμεῖ ὀδηγώντας τούς ἐξομολογουμένους χριστιανούς εἰς τήν μετάνοιαν καί θεραπείαν τῶν παθῶν.

Πρέπει νά παραδεχτοῦμε ὅτι εἶναι σπάνιοι αὐτοί πού γνωρίζουν νά ποιμαίνουν καλά καί νά ἰατρεύουν τίς λογικές ψυχές.

Ἄς δοῦμε δύο παραδείγματα γιά τή διαφορά πνευματικοῦ πατρός καί γέροντος: «Ἐξέθεσα ὅλη τήν ἄθλια ἀμαρτωλότητά μου μέ πόνο ψυχῆς. Στό τέλος παρετήρησα ὅτι ὁ πνευματικός μου εἶχε δακρύσει. Δέν μέ ρώτησε τίποτα. Δέν μοῦ ζήτησε καμία ἐξήγηση. Τοῦ τά εἶχα πεῖ ὅλα ἀκριβῶς ὅπως εἶχαν συμβεῖ. Καί τῶρα νά διαβάσουμε τή συγχωρητική εὐχή ψιθύρισε. Μά, δέν ἔχετε νά μοῦ πεῖτε τίποτα, νά μέ συμβουλευσετε σέ κάτι ἅγιε πνευματικε;

Ἦχι. Ἐδῶ στό Ὅρος τίς συμβουλές καί τήν καθοδήγησιν ἀναλαμβάνουν οἱ γεροντάδες, οἱ ὅποιοι ἔχουν καί τήν εὐθύνη τοῦ ὑποτακτικοῦ. Ἐμεῖς ἀπλῶς ἐπιτελοῦμε τό μυστήριον. Ἐτοιμάσου τά Χριστούγεννα νά κοινωνήσεις. Ἔσκυσα σχεδόν μέχρι τό ἔδαφος γιά νά μοῦ διαβάσῃ τή συγχωρητική εὐχή.

Ἦχι παιδί μου τόσο χαμηλά. Λίγο ψηλότερα γιά νά ἀκουμπᾶ τό χέρι μου στό κεφάλι σου. Ἔτσι πρέπει νά λάβῃς τήν ἄφεσι...»

«Σήμερα πέρασα μιά δυσκολία. Πρίν ἀπό σένα εἶχε ἔρθει κάποιος ἄλλος γιά ἐξομολόγησιν, ὁ ὅποιος μέ πίκρανε πολύ. Εἶχε ἀτακτήσει σέ κάποιο σημεῖο τῆς ζωῆς του καί ἤθελε νά τό ἐξομολογηθεῖ, χωρίς νά τό ἔχει φανερώσῃ στό γέροντά του. Ζητοῦσε μάλιστα καί τήν συγκατάθεσίν μου προκειμένου νά ἀποκρύψῃ τό ἀμάρτημά του αὐτό ἀπ' αὐτόν. Ἐγώ, ὅπως ἦταν φυσικό ἀρνήθηκα νά τόν ἐξομολογήσω καί τοῦ εἶπα: «Θά πᾶς πρῶτα νά τό ἀναφέρῃς στό γέροντά σου καί μετά θά σέ ἐξομολογήσω. Ἔτσι ἔφυγε πολύ λυπημένος. Ποτέ ὅμως δέν θά ἤθελα νά φύγῃ εὐχαριστημένος. Ἐάν

ικανοποιούσε τήν ἐπιθυμία του, δηλαδή, νά ἐξομολογηθεῖ σέ μένα τό ἀμάρτημά του καί νά τό ἀποκρύψει ἀπό τό γέροντά του, θά ἔπεφτε σέ μιά πολύ βασική παράβασι καί ἄσφαλῶς θά τόν παρέδιδε στήν ἐξουσία τοῦ σατανᾶ» (Ἀρχιμ. Χερουβείμ-Ἀπό τό Περιβόλι τῆς Παναγίας).

«Καλῶς τον. Καλῶς ἦρθες. Μετά ἀπό συζήτηση μέ τό Γέροντα Πορφύριο μοῦ λέγει, πιάνοντας τό δεξί μου χέρι. Ἔλα, ἐφόσον καταλαβαίνω ὅτι τό θέλεις πολύ νά μποῦμε στά βάθη τῆς καρδιάς σου νά δοῦμε τά τρωτά σημεῖα τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου σέ σένα. Καί τότε ἔγινε τό ἀνεπανάληπτο. Σκέψεις, ιδέες, πάθη, ἐν δυνάμει, κληρονομικότητες ἀπ' τόν πατέρα καί τή μητέρα, ἀπό τό περιβάλλον καί πολλά ἄλλα βγῆκαν στήν ἐπιφάνεια. Τέτοιο ψυχογράφημα κανένας ἐπιστήμονας καί καμία ἐπιστήμη καί καμία ψυχολογία μπορεῖ νά κάνει. Οὔτε μπορεῖ νά περιγράψει κανείς τήν ψυχολογία μου ἐκείνη τήν ὥρα... Στό τέλος μοῦ λέγει: Γιά σένα ὁ πνευματικός σου θά εἶναι ὁ Πάτερ Ἰάκωβος Τσαλίκης, στήν Εὐβοία. Μά, Γέροντα ἐγώ θέλω ἐσᾶς. Ὅχι, τό συμφέρον σου εἶναι αὐτό. Θά ἐξομολογεῖσαι στόν πάτερ Ἰάκωβο καί θά ἔρχεσαι καί ἐδῶ νά τά λέμε. Δηλαδή ἐγώ θά εἶμαι ὁ Γέροντάς σου καί ὁ πάτερ Ἰάκωβος ὁ πνευματικός σου».
(Ἅγιος Πορφύριος)

Ποῖο ἀκριβῶς εἶναι τό ἔργο τοῦ πνευματικοῦ πατρός;
«Ἡ ἐπιμέλεια ψυχῶν αἵματι Χριστοῦ ἐξηγορασμένων» μᾶς λέει ὁ Μ. Βασίλειος (Ὅροι κατ' ἐπιτομήν Ρ.Π.Δ' ΒΕΠΕΣ 53,305), ὁ πνευματικός πατέρας εἶναι ὁδηγός στήν ἐν Χῶ ζωή. Ὁ ἰατρός τῆς ψυχῆς πού «ἐν πολλῇ εὐσπλαγχνία κατ' ἐπιστήμην τῆς τοῦ Κυρίου διδασκαλίας» (Μ.Βασίλειος, Ἠθικά) θεραπεύει τά πάθη καί βοηθᾷ τό πνευματικό του παιδί νά ἀποκτήσει τήν ἐν Χῶ υἰετία: δηλαδή ζωντανή πίστη καί σταθερή πνευματική ζωή. Ἡ σχέσις τοῦ πνευματικοῦ μέ τόν ἐξομολογούμενο εἶναι σχέσις πατρότητος καί ἀκαταλύτου πνευματικῆς συγγενείας. Τό ἔργο του δέν εἶναι μόνο ἡ ἀκρόασις τῶν ἀνομημάτων καί ἡ ἀνάγνωσις τῆς συγχωρητικῆς εὐχῆς, οὔτε περιορίζεται μόνο στή στιγμή ἐκείνη τῆς ἐξομολογήσεως ὁ πνευματικός πατέρας ἀναγεννᾷ τόν ἐξομολογούμενο σέ μιά νέα ἐν Χῶ ζωή, παρακολουθεῖ τήν πορεία τοῦ πνευματικοῦ του τέκνου, ἀγωνίζεται μέ τή νουθεσία, μέ τόν κανόνα (ὅταν χρειασθεῖ) καί ἀσφαλῶς μέ τήν προσευχή νά θεραπεύσει τά πάθη καί νά μορφώσει τόν Χριστόν στήν ψυχή του.

Ἡ πατρική αὐτή σχέσις τοῦ πνευματικοῦ μέ τόν ἐξομολογούμενο δημιουργεῖ τό κλίμα τῆς ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης πού εἶναι ἀπαραίτητη γιά νά μπορέσει ὁ ἐξομολογούμενος νά

φανερώσει και τις πιο απόκρυφες πράξεις του και τους πλέον μυστικούς διαλογισμούς και επιθυμίες του, ακόμη και εκείνα που δεν θέλει, ούτε και στον ίδιο τον εαυτό του να ομολογήσει. Διότι ο πνευματικός Πατέρας συγχωρεί αληθινά τις αμαρτίες και φεύγει ο μετανοών ελεύθερος από δεσμά και χρέη.

Σε ποιόν κριτή αλήθεια εδόθη ποτέ αυτή ή εξουσία να καθιστά άθώους αυτούς που αποδεδειγμένα πταίουν; Και για να εννοήσουμε καλλίτερα πόσο ύψηλή είναι η εξουσία του πνευματικού και μέ πόσην προσοχήν και γνώσιν πρέπει να χειρίζεσαι την εξουσίαν ταύτην αναφέρω σχετικώς όσα έγραψεν ο άγιος Ίερώνυμος προς Ήλιόδωρον εις τό «Περί ευθύνης των πνευματικών». Τρόπω τινί πρό της ημέρας της Κρίσεως κρίνοντες και όπερ αυτοί εν τῷ ιδίῳ κριτηρίῳ έκριναν δοκιμασθήσεται εν τῇ ημέρα της Κρίσεως.

Κατά τόν Άγιο Γρηγόριο τό Θεολόγο: «Τέχνη τις είναι τεχνῶν, και έπιστήμη έπιστημών, άνθρωπον άγειν τό πολυτροπώτατον ζῶον και ποικιλώτατον».

Ο ιερέυς ό οποῖος αναλαμβάνει τό έργον της ιερᾶς εξομολογήσεως είναι απαραίτητο να συνειδητοποιήσει ότι αναλαμβάνει έργο βαρύ, πολύ δύσκολο, ιερόν και λεπτόν. Καλεΐται να χειριστεΐ την ανώτερη εξουσία και να εργαστεΐ τά έργα της, τά όποια είναι η δέσμευσις ή η λύσις των αμαρτιῶν. Ός εκ τούτου πρέπει να έχει μορφώσει στον εαυτό του μία άρτια προσωπικότητα από πάσης πλευρᾶς για να μπορέσει ν' άντεπεξέλθει εις την κατεξοχήν ιερά και βαριά αποστολή του.

Τό κυριώτερο και χαρακτηριστικότερο της προσωπικότητας του πνευματικού πατέρα είναι να αποδεικνύεται πνευματοφόρος και πνευματοκίνητος. Να είναι δηλαδή γεμάτος από τή χάρη του Άγίου Πνεύματος σε τέτοιο βαθμό ώστε κάθε ενέργεια, σκέψεις, συμβουλή, κατεύθυνσις, να εμπνέεται από την πηγήν των θείων χαρισμάτων και θησαυρισμάτων, τό Άγιον Πνεῦμα. Να ζει ως έσταυρωμένος και αναστημένος. Να έχει συντελεστεΐ μέσα του η πνευματική αναστασις και η διά του Άγίου Πνεύματος αναγέννησις. Του Άποστόλου Παύλου: «Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δε ούκέτι εγώ, ζῆ δε εν εμοί Χριστός» (Γαλ. 2,20). Τό του Άγ. Ίγνατίου: «Ο εμός έρωσ έσταύρωται, και ούκ εστιν εν εμοί πῦρ φιλόυλον, υῶδωρ δε ζῶν και λαλοῦν εν εμοί, έσωθεν μοι λέγον: Δεῦρο προς τόν Πατέρα.» (Ρωμ. 2,76) τό πατερικόν απόφθεγμα «Δός αίμα ίνα λάβης πνεῦμα», πρέπει να αποτελοῦν μία συνεχή έσωτερική κατάστασι, ένα ακατάπαυστο βίωμα, για να μπορεΐ να διακονεΐ ευδοκίμως τό εν λόγω μυστήριον.

Ἡ προετοιμασία γιά τό μυστήριον σχετίζεται καί συνδυάζεται μέ ὅλη τήν προετοιμασία πού κάνει αὐτός πού θά μπεῖ εἰς τάς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου, μέ μεγάλη ἐπίμονη καί ἔμπονη πνευματική ἄσκηση ἐπιβάλλεται νά προετοιμάσει τόν ἑαυτόν του ἐκεῖνος πού θέλει νά εἰσέλθει στά ἐνδότερα τοῦ καταπετάσματος, ὅπου ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακῦψαι. Πολλά παραδείγματα μᾶς ἄφησαν οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ ὁποῖοι γιά πολλά χρόνια ἀσκήτευαν εἰς τάς ἐρήμους, ἀσκούμενοι στήν προσευχήν, στήν ὑπακοήν, στήν ταπείνωσιν, στήν νηστείαν, στή μελέτην τῶν θείων λόγων προκειμένου κατόπιν νά διακονήσουν τά Ἅγια τῶν Ἁγίων καί ἐν συνεχείᾳ τήν πνευματική πατρότητα. Ἡ ἄσκησις αὐτή πρέπει νά γίνεται ὑπό τήν ἐπίβλεψιν ἐμπείρων πνευματικῶν πατέρων, οἱ ὁποῖοι ἔζησαν καί ζοῦν ἐν φόβῳ καί τρόμῳ τό ἱερόν λειτούργημα. Τά Μοναστήρια μας θά πρέπει νά εἶναι τόποι εἰς τούς ὁποίους θά εὐρίσκουν οἱ ὑποψήφιοι κληρικοί καί ἐξομολόγοι τήν ἐμπειρίαν τῆς ζώσης παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλο στοιχεῖο γιά τήν προετοιμασία εἶναι ἡ μόρφωσις, καί ὅταν λέγομεν μόρφωσιν δέν ἐννοοῦμε τήν στείραν καί ξηράν μόρφωσιν τοῦ σπουδαστηρίου τῆς θεολογίας, ἀλλά τήν μόρφωσιν πού θά γίνει μέσα μας, τήν ὁποίαν θά πραγματοποιήσει ὁ Θεός Λόγος, διά τῶν πνευματικῶν ἀσκήσεων καί τῆς μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Τό γνώρισμα τοῦ πνευματικοῦ τό ὁποῖο ἔχει βαρύτητα εἶναι ἡ ἀγιότητα τοῦ βίου, νά ἀγωνίζεται ἀκατάπαυστα γιά τήν κάθαρσιν, ἐπιδιώκων τόν φωτισμόν καί νά πολιτεύεται μιά ζωή ἡ ὁποία θά κυβερνάται ἀπό τή χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅσο περισσότερο κατακτᾷ ἀγιότητα ὁ πνευματικός τόσο περισσότερο αἰσθάνεται καί αὐτός μαζί μέ τόν ἀπόστολον Παῦλον τήν ἀνάγκην τῆς συγγνώμης: «Χριστός Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τόν κόσμον ἀμαρτωλούς σῶσαι, ὧν πρῶτος εἰμί ἐγώ» (Α Τιμ.1,15). Συνέπεια τῆς ἀγιότητος τοῦ βίου εἶναι ὅτι ὁ πνευματικός γίνεται τύπος καί παράδειγμα μπροστά στά μάτια τῶν πνευματικῶν του παιδιῶν, παραδειγματίζοντάς τα, νά παρακινοῦνται εἰς τό νά ζοῦν τήν κατά Χριστόν ἐλευθερίαν.

Ὁ πνευματικός εἶναι ὁ πατέρας πού μόνο νά ἀγαπᾷ γνωρίζει, νά συγχωρεῖ καί νά ἐλεεῖ. Ἀγάπη χριστιανική, θυσιαστική, ἀγάπη πρὸς ὅλους κί ὄχι μερική ἢ γενική καί ἀόριστη. Ἀγάπη πού πηγάζει ἀπό τό σταυρό τοῦ Χριστοῦ. Ἀγάπη συνεχῆ καί ἀνεξάντλητη καί πρὸς αὐτούς τούς ἀνυπάκουους, ἰδίως πῶς πολύ σ' αὐτούς. Ἡ ἀληθινή ἀγάπη μόνο κερδίζει, συγκινεῖ καί ἀφοπλίζει καί τό μόνο κόστος εἶναι ἡ ταπείνωσις μας πού πάλι κέρδος εἶναι καί μάλιστα σημαντικώτατον. Ὁ πνευματικός εἶναι ἡ πατρική ἀγκαλιά τοῦ πατέρα τῆς παραβολῆς

τοῦ ἀσώτου, πού μόνον νά καλωσορίζει καί νά πανηγυρίζει γνωρίζει γιά τήν ἐπιστροφή τῶν παιδιῶν του. Νά γίνεται ὅπως ἔγινε ὁ Χριστός ἀπέναντι στήν πόρνη, στόν τελώνη καί στόν ληστή, καθώς μᾶς λέγει ὁ ἱερός Χρυσόστομος. Ὁ πνευματικός ποτέ δέν φοβίζει, δέν τρομάζει, δέν ἀποστομώνει δέν βιάζεται, δέν διατάζει, δέν ἐξουθενώνει, δέν ἀπογοητεύει, δέν ἀποθαρρύνει. Ἀντίθετα ἐμπνέει μέ τή στοργή του, μέ τή ζωή του, μέ τά πνευματοφόρα λόγια του.

Ἡ διακονία τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας προϋποθέτει καί τήν ιδιότητα ἢ μάλλον χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τήν διάκρισιν. Ἡ διάκρισις τῶν πνευμάτων εἶναι ὄντως δῶρον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Χωρίς τήν διάκρισιν κανένας δέν εἶναι ἰκανός νά ἀσκήσει τήν τέχνη τῶν τεχνῶν καί τήν ἐπιστήμην τῶν ἐπιστημῶν πού εἶναι ἡ πνευματική πατρότης. Χωρίς αὐτήν, οὔτε τόν ἑαυτό του ὁ πνευματικός, οὔτε τούς ἄλλους εἶναι δυνατόν νά τούς καθοδηγήσει στήν ζωὴν τῆς ἀπαθείας, εἰς τήν ἀπελευθέρωσιν ἀπό τήν ζωὴν τῶν παθῶν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καί τή ζωή τῆς ἀναστάσεως.

Τί εἶναι διάκρισις; Εἶναι ἓνα δῶρον, ἓνα χάρισμα, μία ἔλλαμψις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στόν ἄνθρωπο. Ἡ διάκρισις, τό δῶρον αὐτοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι συνέπεια πολλῆς προσευχῆς καί ἀδιακόπου ἀσκήσεως. «Δι' ὃ καί πολλῆς εὐχῆς καί ἀσκήσεως ἐστὶ χρεία· ἵνα τίς, λαβὼν διὰ Πνεύματος χάρισμα διακρίσεως πνευμάτων γνῶναι δυνηθῇ τά κατ' αὐτούς» (Μεγ. Ἀθαν. εἰς βίον Ἀγ. Ἄντων.) Ὁ προικισμένος μέ τό χάρισμα τῆς διακρίσεως ὁ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ καί τῇ διανοίᾳ, μέ ἓνα λόγο ὁ διακριτικός γνωρίζει πότε πρέπει νά ὁμιλεῖ, πότε νά σιωπᾷ, πότε νά ἐρωτᾷ τό πνευματικό του παιδί, πότε νά ἀκούει, πότε νά συγχωρεῖ, πότε νά παιδαγωγεῖ, πότε νά δίδει τό ἓνα φάρμακο καί πότε τό ἄλλο. Ὁ Ἁγ. Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης σαφῶς λέγει: «Ὅτι δέν ἠμπορεῖ ὁ κάθε ἓνας ἀπλῶς νά ὀδηγήσει τούς ἄλλους, χωρίς νά ἔχει τό χάρισμα τῆς διακρίσεως καί νά διακρίνει τό καλό ἀπό τό κακό· διότι κάθε ἄνθρωπος ἔχει γνῶσιν ἀπό λόγου του καί διάκρισιν ἢ φυσικῆς ἢ ἀπό πρᾶξιν, ἢ ἀπό μάθησιν, μά τήν διάκρισιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος δέν τήν ἔχουν ὅλοι» (Φιλοκ. 5,100) .

Ἐπίσης ὁ πνευματικός ὀφείλει νά εἶναι ἔμπειρος ἰατρός, δίκαιος κριτής, ἀπλανῆς δάσκαλος.

Τά ὅσα ἐκθέσαμε πῶς πάνω πολύ συνοπτικά, γιά τήν πνευματική πατρότητα δέν ἐξαντλοῦν τό θέμα, ἀλλά γεννοῦν ἐρωτήματα καίριας σημασίας πού μποροῦν νά ἀποτελέσουν ἄλλη ὁμιλία, μέ ἄλλον τίτλο καί αὐτά εἶναι ἡ παθολογία τῆς πνευματικῆς πατρότητος.

Ὁ γεροντισμός πολλῶν συγχρόνων κληρικῶν δέν εἶναι σπάνιον φαινόμενον. Νεώτατοι στήν ἡλικία κληρικοί, ἀνώριμοι, ἄπειροι ὡς ποιμένες, χωρίς οὐδέποτε νά ἔχουν μαθητεύσει ἢ νά ἔχουν ὑποταγεῖ σέ ἔμπειρο πνευματικό αὐτοδιαφημίζονται ἐμμέσως ἢ ἀμέσως ἢ μεθοδεύουν τεχνηέντως τήν προβολήν τους, μέσω τοῦ περιβάλλοντός των, ὡς χαρισματούχοι καί θαυματουργοί. Περιάγουν τήν θάλασσαν καί τήν ξηράν ποιῆσαι ἕναν προσύλητον (Ματθ.23,15). Ἐφαρμόζουν μίαν συνθλιπτικήν καταπίεσιν στούς ἀνθρώπους μέ ἀπαίτησιν τυφλῆς ὑπακοῆς καί καλλιεργοῦν μία ἀρρωστημένη προσκόλλησι στό πρόσωπό τους. Ζητοῦμε συγγνώμη ἀπό τό Μητροπολίτη μας, ἀλλά πρέπει νά τό ἐπισημάνουμε, ἐάν μᾶς τό ἐπιτρέψει, ὅτι εὐθύνη γιά αὐτό ἔχουν οἱ ἀρχιποιμένες τῆς Ἐκκλησίας γιά τήν ἀνάθεσιν τῆς πνευματικῆς πατρότητος σέ ἀπαίδευτους κληρικούς.

Τό χρέος ἑνός ἐμπείρου πνευματικοῦ πατέρα εἶναι νά προσανατολίζει τά πνευματικά του παιδιά στό πρόσωπο τοῦ Κυρίου καί ὄχι στό δικό του. Δέμ σηκώνουμε τό ἀνάστημά μας μεταξύ τοῦ Χριστοῦ καί τῶν πνευματικῶν μας παιδιῶν, μέ ἀποτέλεσμα νά ἐμποδίζουμε αὐτά νά θεωροῦν τό πρόσωπο τοῦ Κυρίου, ἀλλά παραμερίζουμε μέ διάκριση καί καταδεικνύουμε τό Σωτήρα καί λυτρωτή ὅλων μας. Ὁ μέγας θεολόγος, ἐπίσκοπος Κάλλιστος Ware, γράφει: «Στήν πραγματικότητα ἡ σχέση δέν εἶναι δίπλευρη, ἀλλά τριγωνική, ἐπειδή πέρα ἀπό τό γέροντα καί τό μαθητή του ὑπάρχει καί ἕνα τρίτο μέλος, ὁ Θεός. Ὁ Κύριός μας λέει πῶς δέν πρέπει νά καλοῦμε κάποιον «Πατέρα», ἐπειδή ἔχουμε μόνο ἕνα «Πατέρα», τόν ἐν ουρανοῖς. (Ματθ.23,9). Ὁ γέροντας δέν εἶναι κάποιος ἀλάθητος κριτής ἢ ἕνα ἐφετεῖο, ἀλλά ἕνας συνυπηρέτης τοῦ ζῶντος Θεοῦ. Δέν εἶναι δικτάτορας, ἀλλά ὁδηγός καί σύντροφος στό ταξίδι. Ὁ μόνος ἀληθής «πνευματικός ὁδηγός», μέ ὅλη τή σημασία τῆς λέξεως εἶναι τό Ἅγιον Πνεῦμα».(Ἡ ἐντός ἡμῶν Βασιλεία). Ἡ προσωπολατρεία ἀπ' ὅπου κι ἂν ἐπιδιώκεται εἶναι ἐπιβλαβής. Ἔλεγε ὁ ἐν ὁσίοις Γέρων Παΐσιος γιά τό θέμα αὐτό: «Φρόντισε ὅσο μπορεῖς ὁ Γέροντάς σου νά εἶναι πνευματικός ἄνθρωπος μέ βιώματα καί περισσότερο πρακτικός παρά δάσκαλος μόνον. Καλό εἶναι ἂν ἔχει γίνει ἀπό μοῦτσος καπετάνιος γιά μήν ἐφαρμόσει σέ ξένες πλάτες ὅλα ὅσα ἔμαθε διαβάζοντας ἢ νά ἔχει ἐκ φύσεως μεγάλη ἀγάπη μέ διάκριση γιά νά πονάει τά παιδιά του καί νά μή θέλει νά τά στείλει στόν παράδεισο ἀμέσως, μέ τόν τρόπο τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ἐπίσης, κατά τόν ὡς ἄνω Γέροντα, ὁ πνευματικός νά ζεῖ ἀπλοποιημένη ζωή καί νά μήν ἀποβλέπει καθόλου στά δικά του συμφέροντα, ἀλλά στό

συμφέρον τῆς ψυχῆς τοῦ χριστιανοῦ καί γενικά στό συμφέρον τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας μας.

Σκοπός τῆς πνευματικῆς πατρότητος δέν εἶναι ἡ συνεχῆς ἐξάρτηση τῶν πνευματικῶν παιδιῶν τοῦ ἀπ' αὐτόν, ἀλλά ἡ βοήθεια γιά νά φθάσουν στήν βαθμιαία πνευματική ἐλευθερία. Ὁ σωστός πνευματικός δέν καταδικάζει σέ ισόβια πνευματική νηπιότητα τά παιδιά του, ἀλλά ἐν κόποις καί μόχθοις προσπαθεῖ νά ἀνδρωθοῦν πνευματικά καί νά φθάσουν «εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ». (Ἐφ.4,13).

Καθηκόν τοῦ πνευματικοῦ πατέρα δέν εἶναι νά καταστρέψει τήν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά νά τόν βοηθήσει νά δεῖ ὁ ἴδιος τήν ἀλήθεια. Δέν εἶναι νά καταπιέζει τήν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά νά τοῦ δώσει τή δυνατότητα νά ἀνακαλύψει τόν ἑαυτό του, νά ἀναπτυχθεῖ, νά ὠριμάσει, καί νά γίνεῖ αὐτό πού στήν πραγματικότητα εἶναι... Ὁ πνευματικός πατέρας δέν ἐπιβάλλει τίς προσωπικές του ιδέες καί ἀρετές, ἀλλά βοηθᾷ τό μαθητή νά βρεῖ τή δική του ἀποκλειστικά κλήση... Μ' ἓνα λόγο εἶναι ἓνας προπομπός τοῦ Θεοῦ καί πρέπει νά ὀδηγήσει τίς ψυχές στό δρόμο τοῦ Θεοῦ καί ὄχι στό δικό του». (Ἡ ἐντός ἡμῶν Βασιλεία, Κάλλιστος. σελ.141).

«Οἶδας ὅτι οὐδέποτε ἐβάλλομεν ἐπάνω τινός οὐδέ ἑαυτοῖς». «Μή ἀναγκάσης τήν προαίρεσιν, ἀλλ' ἐπ' ἐλπίδι σπεῖρον· καί γάρ ὁ Κύριος ἡμῶν οὐκ ἠνάγκασεν τινά, ἀλλ' εὐηγγελίσατε καί εἰ τίς ἤθελεν ἤκουσεν». (Ἀπόκρ. 51,35,56, Ἁγ. Βαρσανούφιος).

Ὁ πνευματικός δεσμός εἶναι μία κατά κανόνα ἀγιοπνευματική σχέση, πού πρέπει νά εἶναι μακρῶς ἀπό συναισθηματικές ἐξάρσεις γιά νά διαφυλαχθεῖ ἀπ' ὀτιδήποτε ὑποκρύπτει ἐμπάθεια ἢ συναισθηματισμό. Οἱ πνευματικοί δεσμοί διακρίνονται γιά τή σεμνότητα καί τή σοβαρότητά τους.

Ἐνα ἀπό τά συχνά φαινόμενα τά ὁποῖα ἀντιμετωπίζουμε εἶναι ἡ ἔπαρσις καί ἡ καύχησις πολλῶν γιά τόν πνευματικό τους. Ἀναφέρονται σ' αὐτόν εὐκαίρως ἀκαίρως, ἀλλά ὁ τρόπος τῆς ἀναφορᾶς τους, γιά ἐκείνους πού γνωρίζουν, ἐκφράζει τή δική τους πνευματική γύμνια καί τόν ἀρρωστημένο του συναισθηματισμό. Ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Ν. Θεολόγος ἐφιστᾷ τήν προσοχή διά τῶν ἐξῆς: «Μή ἐπαρθῆς διά τόν σόν διδάσκαλον παρά μειζόνων τιμώμενος, μηδέ διά τό ἐκείνου ὄνομα πολλούς ἔχων ὑπακούοντας σου, χαῖρε δε μᾶλλον ἐάν τό ὄνομά σου γραφῆ ἐν τῷ οὐρανῷ τῆς ταπεινώσεως» (Κατηχ.20). Ὁ Ἁγ. Ἰωάννης τῆς Κλίμακος μᾶς λέγει μέ περισσότερη αὐστηρότητα: «Ἴδον ἀδόκιμον μαθητήν ἐπί τοῖς τοῦ διδασκάλου κατωρθώμασι ἐπί τινων ἀνθρώπων καυχώμενον, καί μέντοι δοκῶν

δόξαν ἑαυτῷ ἐκ τοῦ ἀλλοτρίου σίτου περιποιήσασθαι, ἀτιμία μᾶλλον ἑαυτῷ προεξένησε, πάντων πρὸς αὐτόν εἰρηκότων: Καί πῶς δένδρον καλόν κλάδον ἄκαρπον ἤνεγκεν;»(Κλίμαξ 4). Ἐπίσης δέν πρέπει νά ἐπαναπαυώμεθα στίς ἀρετές πού μπορεῖ νά ἔχει ὁ πνευματικό πατέρας, οὔτε νά περιοριζόμεσθε μόνο εἰς τό νά ζητάμε νά προσεύχονται μόνο γιά μᾶς. Ὀφείλουμε νά ἀγωνιζόμεσθε καί ἐμεῖς μέ πολύ ζῆλο γιά τή σωτηρία μας.

Εἰς τήν σοφίαν τῶν Πατέρων ἀναφέρεται τό ἐξῆς: Ἕνας ἀδελφός ἐπισκέφτηκε τόν Μ. Ἀντώνιον καί τόν παρακάλεσε: «Εὔξε ὑπέρ ἐμοῦ». Καί ὁ Γέροντας τοῦ ἀπήντησε: «Οὐδέ ἐγώ σέ ἐλεῶ, οὐδέ ὁ Θεός, ἐάν μή σύ αὐτός σπουδάσης καί αἰτήσης τόν Θεόν». (Γεροντικόν).

Καί ἀκόμη ἓνα κλασσικό καί πολύ κατανοητό ἀπό ὄλους παράδειγμα. Ὁ Ἰούδας εἶχε γέροντα καί πνευματικό τόν Ἰησοῦν Χριστόν. Τί ὠφελήθηκε ἄραγε ἐξ αὐτῆς τῆς πνευματικῆς σχέσεως; Ἡ ἀλλαγή συχνά πυκνά πνευματικῶν πατέρων ἐγκυμονεῖ κινδύνους γιά τήν πνευματική προκοπή καί τή σωτηρία μας. Μᾶς λέγει ὁ Ἄγ. Συμεών: «Μή γυρνᾶς ἐδῶ καί ἐκεῖ, ἀναζητώντας ὀνομαστούς μοναχούς καί μή περιεργάζεσαι τή ζωή τους. Ἐάν μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ γνώρισες ἓναν πνευματικό πατέρα, λέγε τά θέματά σου σ' αὐτόν καί μόνο» (Ηθ.7) .

Εἶναι ἐπικίνδυνο καί ἀπαράδεκτο νά γυρνᾶμε ἀπ' ἐδῶ καί ἀπ' ἐκεῖ, ἀλλάζοντας κάθε δυο καί τρίς, πνευματικό πατέρα. «Μή ζητῶμεν προγνώστας, μηδέ προβλέπτας, ἀλλά προπάντων ταπεινόφρονας, πάντως καί τοῖς ἐν ἡμῖν νόσοις ἀρμοδίους» (Κλίμαξ).

Ὁ ἐπίσκοπος Κάλλιστος Διοκλείας, ἀναφέρει στό βιβλίο του «Ἡ ἐντός ἡμῶν βασιλεία»: «Πολλοί ἄνθρωποι νομίζουν πῶς δέν μποροῦν νά βροῦν κάποιον πνευματικό πατέρα, ἐπειδή τόν φαντάζονται ὡς ἓναν ἰδιαίτερο τύπο ἀνθρώπου. Θέλουν ἓναν Ἅγιο Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ καί ἔτσι κλείνουν τά μάτια τους σ' αὐτούς πούς ὁ Θεός στήν πραγματικότητα τούς στέλνει. Συχνά τά ὑποτιθέμενα προβλήματα τους δέν εἶναι τόσο περίπλοκα καί γνωρίζουν ἤδη μέσα στήν καρδιά ποιά εἶναι ἡ ἀπάντηση. Δέν τούς ἀρέσει ὅμως ἡ ἀπάντηση, ἐπειδή ἀπαιτεῖ συνεχῆ καί ἐπίμονη προσπάθεια ἐκ μέρους τους: καί ἔτσι ἀναζητοῦν ἓναν ἀπό μηχανῆς Θεόν, ὁ ὁποῖος μέ ἓναν καί μόνο θαυματουργικό του λόγο θά κάνει ξαφνικά τά πάντα εὔκολα. Αὐτοί οἱ ἄνθρωποι θά πρέπει νά βοηθηθοῦν νά κατανοήσουν τόν ἀληθινό χαρακτήρα τῆς πνευματικῆς πατρότητος».

Ὁ σύγχρονος κορυφαῖος Ἀμερικανός ἐπιστήμονας Francis S. Collins, πού ἀσχολήθηκε ὅσο κανεῖς ἄλλος μέ τό DNA λέει πῶς ἡ

πίστη στό Θεό καί ὁ ἠθικός νόμος εἶναι στό DNA ὅλων τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἔμφυτα (βιβλίο «Ἡ γλώσσα τοῦ Θεοῦ», ἐκδ.Παπαζήση). Τελευταῖες ἀνακαλύψεις μᾶς δείχνουν πώς τά βρέφη ἀπό ἕξι κιόλας μηνῶν ἤδη ἔχουν τήν ἰκανότητα νά ξεχωρίζουν τό καλό ἀπό τό κακό. Πού σημαίνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν γεννιέται *tabula rasa*, ἀλλά μέ χαραγμένο στή φύσῃ του τόν ἠθικό νόμο. (Καθημερινή 23-5-2010). Ἄν ὁ ψυχίατρος θέλει νά βοηθήσει τόν ἀσθενή του, θά πρέπει οἱ ὁδηγίες του ἢ οἱ συμβουλές του νά εἶναι σύμφωνες μέ τό DNA. Νά ἀρωματίζονται ἀπό τήν πίστη στό Θεό, καί ἀπό τόν σεβασμό στόν ἔμφυτο ἠθικό νόμο. Οἱ συμβουλές τοῦ τύπου, «ὄ,τι σέ καταπιέζει μὴν τό κάνεις», «κάνε αὐτό πού σοῦ ἀρέσει», μπορεῖ προσωρινά νά ἀνακουφίζουν τόν ἀσθενή, ἀλλά τόν ἀποξενώνουν ἀπό τό φυσικό του, ὑγιεινό περιβάλλον, πού εἶναι ἡ πίστη στό Θεό καί ἡ τήρηση τοῦ ἠθικοῦ νόμου, ἐπιδεινώνοντας βραχυπρόθεσμα ἢ μακροπρόθεσμα τήν κατάστασή του.

Σεβασμιώτατε, ἀγαπητοί ἀδελφοί.

Ἡ ἀναζήτησις καταλλήλου πνευματικοῦ πατρός ἀποτελεῖ ἀναφέρετο δικαίωμά μας, ὅπως ἐπίσης καί χρέος μας ἢ ἀπόκτησις σταθεροῦ πνευματικοῦ πατρός, ὄχι βέβαια αὐτοῦ πού μᾶς βολεύει, ἀλλά τόν ἔμπειρο ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ, κοντά στόν ὅποιο θά ἀναπαυόμαστε πνευματικά καί θά αἰσθανόμαστε ἀσφαλεῖς: «Αὐτοί πού ξέρουν καλλῶς ποιμαίνειν καί ἰατρεύειν ψυχάς λογικάς, εἶναι σπάνιοι σέ κάθε ἐποχή» (Ἄγ. Συμεών, Κατηχησις 20).

Χρειάζεται πολλή καί θερμή προσευχή, οὕτως ὥστε νά μᾶς ἀξιώσει ὁ Θεός τοῦ μεγάλου αὐτοῦ δώρου: «Εὐχαῖς καί δάκρυσι τόν Θεόν καθικέτευσον πέμψαι σύ ὁδηγόν ἀπαθή καί ἅγιον» (Ἄγ. Συμεών, Κεφ.1, 49) ὁδηγόν γιά τήν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.